

Ditrói Mór

ötvenesztendős színészi jubileuma

Beszélgetés a jubiléussal

— Az Est tudósítójától. —

Ditrói Mór nevét közel ötvenháromesztendős színészi, igazgatói és rendezői munkásság avatta az- zá, ami. Ennyi idő alatt folyto- nos munkában, más pályán, any- nyi vagyont szerezhet magának az ember, hogy nemcsak öreg nap- jaira élhet gondtalanul, de elveti a gondját minden ija-fiának is. Ámde Ditrói a nevén kívül sem- mit se szerzett magának és ma, hetvenhárom esztendős korában nagyon is rá van szorulva arra, hogy — segítsenek rajta. Most, há- romesztendői késlekedés után, mert ötvenesztendős színészi jubileumát 1921 óta tervezgetik, már végre megtartják a jubileumot a Vig- színházban május 25-én, amikor írók, színésznők, színészek és a publikum is törleszthet valamiké- ket abból a nagy adósságból, ami- vel Ditróinak tartozik.

A közeledő jubileuma alkalmá- ból fölkerestem igen szerény háj- lékában, nem abban a lipótkörúti szép nagy lakásban, ahol huszon- hat évig lakott, mert azon túladdott, hogy könnyítsen súlyos helyzetén.

Az indulás és Kolozsvár

Néhány mély barázdától beesett, borotvált arcán gondok nyoma látszik. Ősz fűrtel az arcába csap- nak és néhány mély sóhaj után kezd beszélni:

— Ötvenhárom esztendeje, hogy le- érettségiztem, a családi ebéd végén ál- dított emlékü édesapám ezt kérdezte tő- lem: »No fiám, hát milyen pályát vá- lasztottál? Mi akarsz lenni?« Amikor meghallotta, hogy színész leszek, cso- dálkozó szemmel nézett rám: »Színész akarsz lenni? Hiszen beszélni se tudsz!« Eizony én hallgatag, szófukar, halk- szavú fiú voltam. Nem volt semmi svádám. Nappali színésznek örökele- temben gyenge voltam. A jó apa nem ellenkezett, csak azt kívánta, hogy az egyetemre is iratkozzam be tartalék- nak, ha a színészpályám csődbe vinne. Így lettem én az akkori színtanoda és a tudományegyetem bölcsészeti fakul- tásának egyidőben a hallgatója. El is végeztem becsülettel itt is, ott is mind a hat szemesztert.

A színtanodában általában köz- ismert voltam arról a nagy tűz- ről és fékezhetetlen temperamentum-

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *F. G.*

Cím: *Ditrói Mór ötvenesztendős színészi jubileuma*

Forrás: *Az Est*

Bn

1924. 5. 23.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Olda

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Ditrói Mór

Idő

1924

Személy

ról, amellyel a teremtés engem meg- vert, vagy megáldott. Anyi bizonyos, hogy Paulay Edének én voltam a je- löltje a Nemzeti Színház tragikai sze- repeire, ámde a körülmények másként alakultak, mert 1875-ben a *Kolozsvári Nemzeti Színházhoz* szerződtem, majd bejártam az ország nagyobb vidéki városait. *Krecsányi* igazgatóm Kas- sára való megérkezésem napján rá- szorított a rendezésre, majd 1881-ben a Népszínházhoz szerződtem, ahol a ko- rán elhunyt nagytehetségű *Eöry Gusztáv* szerepeit vettem át. De játszottam a nagy *Tamássy* szerepeit is, meg *Blahánéval* Török bíró uramat. 1887- ben visszakerültem szülővárosomba, Kolozsvárra, de már mint igazgató.

— Sajnos, a színház nem ment jól, nagy volt a deficit és mi tagadás, a társulat céltudatos vezetés híján egy kiesít — zülleni kezdett. De én kér- lehetetlenül rendet teremtettem és egyre-másra a legszebb sikereket arat- tuk. Két dologra büszke leszek még holtom után is. A magyar ciklusra és a *Shakespeare-ciklusra*. *Harminkilenc magyar drámáiról és tizenkilenc ma- gyar zeneszerzőtől egymásután ötven- nyolc előadást tartottam*. Ilyen vállal- kozásnak nemzeti színészetünk törté- netében nincsen mása. Hát a *Shakes- peare-ciklus!* *Harminkét évvel ezelőtt tizenhét Shakespeare-darabot betanít- tani és vidéken előadni, azt hiszem, szép és kockázatos vállalkozás volt.*

A Vígsházban

— Mikor a Vígsházban fölépítették, idehívtak igazgatónak. *Bár ne jöttem volna*. Élnék-e még, nem tudom, de arról meg vagyok győződve, hogy ilyen szomorú öregség sohasem lehe- tett volna osztályrészem. Igaz, hogy itt is voltak sikereim. Jó társulatot szerveztem össze, fiatal erőkből, leg- többjét kolozsvári társulatom tagjai-

ból. Ez minden érdemem. Fialatok voltak, telve duzzadó erővel, ambició- val. Az eredmény ismeretes. Annak méltatása nem az én feladatom. De azt nagyon is kimondom, hogy a Vig- színház gárdája nélkül se én, se más el nem érhetne volna azt a művészi eredményt, amelyet elismert a főváros közönsége, a sajtó és a külföld is.

— És a szerzők, a magyar dráma- írók! *Herczeg, Molnár, Heltai, Lengyel Menyhért, Bródy Sándor, Fényes Samu, Szomorú Dezső, Makai Emil, Szécsi Ferenc, Földes Imre, Thury Zoltán, Bartha Miklós, Hunyadi Margit, Géczy István, Csergő Hugó, Bakonyi Kál- mán és a többi, akik mind a Vígsházban szóltak meg, minő megbecsülhetetlen kincseket adtak a magyar génuszunk?! Emlékezetes marad, hogy 1902-ben száz magyar előadást rendez- tünk a Vígsházban s a százas cik- lus első előadásaként az »Ocskay bri- gederos«-t adtuk — századszor... Mi- lyen idők, milyen boldog idők voltak azok! Most, hogy így végig gondo- lomk őket, szinte hinni se akarom, hogy igaz volt.*

— Pedig igaz volt, mert amilyen fana- tikus hittel bizakodtam a magyar ta- lentumok eljövendő sikereiben, olyan meggyőződésem az, hogy a magyar szerzők előtt az egész kultúrvilág meg- nyílását jórészt a Vígsháznak le- het köszönni. Boldog vagyok, hogy ebben nekem is részem van és ez te- zsi elviselhetővé mai nyomorúságos helyzetemet...

Ma...

— Mióta megváltam a Vígsházától, — fejezte be könnyek közt mosolyogva Ditrói — részben magánórákat adtam, részben a Rákosi-iskolában tanítottam. Egy-kettőt rendeztettem, aztán, hogy a szükség mind kegyetlenebbül rámpa-

rancesolt, lassan-lassan eladogattam az érték tárgyaimat, emlékeimet, képeket, aranyórákat, kolozsvári mágnásoktól kapott ezüsthalmimat, sőt még a jegy- gyűrűmet is... De hagyjuk ezeket a sötét képeket! Inkább eléneklek bú- csúzóul egyik dalomat, aminek a szö- vegét is, zenéjét is én írtam. Ha kedvem lesz, talán a jubileumi előadásomon is eléneklek.

És a 73 esztendős Ditrói Mór- ic kicsit megköszöri a torkát, vé- gigsímította az arcát, aztán fá- radt, reszketős hangon énekelte:

*Tavasz van, tavasz van, lágyan fúj a szél,
Tavasz van, tavasz van, szívem él s remél,
Tavasz van, tavasz van szép szerd- mesem,
Tavasszal, tavasszal dalolj hát velem...*
P. G.